

Bestuursrapportage 2023

Waterschap Zuiderzeeland
Postbus 229
8200 AE Lelystad
telefoon: (0320) 274 911
waterschap@zuiderzeeland.nl
www.zuiderzeeland.nl

Inhoudsopgave

Tussentijds beeld 2023	3
De programma's	4
1. Programma Bestuur en omgeving	5
1.1 Overzicht voortgang maatregelen programma Bestuur en omgeving	7
1.2 Voortgang Speciale projecten Bestuur en omgeving	8
2. Programma Waterveiligheid	10
2.1 Overzicht voortgang maatregelen programma Waterveiligheid	12
2.2 Voortgang speciale projecten Waterveiligheid	13
2.3 Stand van zaken investeringen 2023 waterveiligheid	15
3. Programma Voldoende en gezond water	16
3.1 Overzicht voortgang maatregelen programma Voldoende en gezond water	18
3.2 Voortgang speciale projecten Voldoende en gezond water	19
3.3 Stand van zaken investeringen 2023 voldoende en gezond water	21
4. Programma Schoon, gezuiverd water	22
4.1 Overzicht voortgang maatregelen programma Schoon, gezuiverd water	24
4.2 Voortgang speciale projecten Schoon, gezuiverd water	25
4.3 Stand van zaken investeringen 2023 schoon, gezuiverd water	27
5. Programma Financiën, organisatie en informatie	28
5.1 Overzicht voortgang maatregelen programma Financiën, organisatie en informatie	29
5.2 Stand van zaken investeringen 2023 Financiën, organisatie en informatie	31

Tussentijds beeld 2023

In november 2022 stelde de Algemene Vergadering de begroting 2023 vast. Deze Bestuursrapportage beschrijft de voortgang van de doelen en maatregelen in het jaar 2023.

Een greep uit de vele activiteiten

Een greep uit de vele activiteiten die plaatsvinden: in maart vonden de verkiezingen plaats, met daarna veel aandacht voor een goede inwerkperiode voor het nieuwe bestuur. Ons beheer en onderhoud gaat onverminderd door, zoals vervanging van de drainage van de Westermeerdijk en inspectie/reiniging van transportleiding(en). Het project waterbeschikbaarheid lag geruime tijd stil, inmiddels is dit weer opgepakt. Ook zijn we volop aan de slag met de planuitwerkingsfase van de IJsselmeerdijk. Begin 2023 is het verduurzaamde gemaal Vissering in gebruik genomen. De nieuwe financiële oplossing is in gebruik genomen, maar heeft meer inzet gevergd van de organisatie dan voorzien. We werken aan klimaatmitigatie en circulariteit, waarbij de knelpunten op het elektriciteitsnet ook voor ons voelbaar worden. Dit veroorzaakte vertraging bij het terugwinnen en afzetten van cellulose (AWZI Zeewolde).

Zoals in de begroting 2023 staat, werken we steeds meer toekomstgericht en bedden we dat in ons dagelijkse werk in. Het waterschap wil nog meer verbonden zijn met partners om zo samen tot oplossingen te komen voor gedeelde opgaven. De uitwerking van het principe 'water en bodem sturend' vraagt wel aandacht. Dit wordt ook benoemd in het collegeplan wat u nog wordt aangeboden.

Arbeidsmarktkrapte heeft impact op de voortgang

Vacatures binnen het waterschap worden weliswaar ingevuld, maar deze staan veel langer open dan voorheen. Dit betekent dat de collega's in de betreffende teams dit werk samen moeten opvangen. Als gevolg hiervan ontstaat een grotere werkdruk. De grenzen hiervan zijn meer dan bereikt en verhogen het risico op uitval. Hoewel het ziekteverzuim bij het waterschap in het geheel niet hoog is, is dat in enkele teams wel het geval. Ook is er ziekteverzuim bij specialistische en moeilijk vervangbare functies. De grote lijn van deze bestuursrapportage is dat we de hoofdmoot van de begrote maatregelen realiseren, maar u leest op een aantal plekken ook dat een maatregel helaas vertraagd tot uitvoering komt. We hebben meer dan voorheen keuzes moeten maken.

Macro-economische ontwikkelingen

'We hebben te maken met uitzonderlijk macro-economische omstandigheden', zo constateerden we al bij de begroting. Dat bleek ook tijdens de uitvoering. Ons waterschap heeft te maken met forse kostenstijgingen. Voorafgaand aan het begrotingsjaar werd door het Centraal Planbureau uitgegaan van een inflatie van 4 procent. In werkelijkheid blijken de prijsontwikkelingen hoger uit te komen dan vooraf geschat. Op basis van de CBS-gegevens maar ook op basis van de werkelijke kosten van het waterschap. In september stemde de Algemene Vergadering in met een begrotingswijziging hiervoor. We houden goed de focus op de lange termijn en gaan om met de steeds veranderende omstandigheden. Maar de druk op de begroting blijft echter onveranderd hoog.

We reageren adequaat op niet voorziene omstandigheden

Niet voorziene omstandigheden kunnen zich voordoen. We zijn toegerust om hier adequaat op te reageren. Het is toch goed om een aantal voorbeelden van deze omstandigheden te noemen: de val van een windturbine op de Eemmeerdijk, zomerstorm Poly en materiële bijstand aan Oekraïne (vraag van het ministerie van Buitenlandse Zaken).

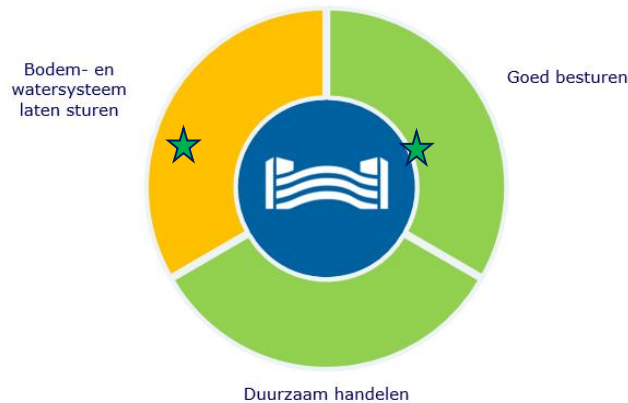
Leeswijzer

De Bestuursrapportage richt zich op de voortgang van de programma's, tot en met augustus van dit jaar. Gevisualiseerd met voortgangscirkels. Deze cirkels geven per onderwerp aan wat de status is. Het bestuur krijgt zo in één oogopslag een indruk van de stand van zaken binnen een programma. Er is aandacht voor afwijkingen in positieve of negatieve zin. De focus ligt op onderwerpen die om aandacht van het bestuur vragen. Tot slot wordt per programma gerapporteerd over de speciale en reguliere investeringen. De voortgang van de maatregelen is aangegeven met behulp van symbolen, zoals hieronder weergegeven. De betekenis van de symbolen is als volgt:

	Uitvoering activiteiten en maatregelen volgens begroting 2023.
	Uitvoering activiteiten en/of maatregelen wijkt af van begroting 2023, maar realisatie wordt wel verwacht binnen de periode van de meerjarenraming.
	Uitvoering activiteiten en/of maatregelen wijkt af van begroting 2023 en realisatie wordt niet binnen de periode van de meerjarenraming verwacht.
	Realisatie nog niet gestart en deze maatregel zal wel conform planning gaan starten.
	Realisatie afgerond.
	Bijzondere mijlpaal en/of prestatie bereikt in 2023.

De programma's

1. Programma Bestuur en omgeving

Goed besturen

★ Tijdens de verkiezingen op 15 maart 2023 kozen de inwoners een nieuw waterschapsbestuur. 18 van de 25 leden van de Algemene Vergadering zijn nieuw. Er is een college geformeerd bestaande uit de dijkgraaf en drie heemraden. Om de bestuursleden bekend te maken met het besturen van een waterschap en het waterschapswerk zijn verschillende activiteiten en masterclasses georganiseerd. Dat droeg bij aan een goede start van het inwerkprogramma en is als nuttig en leerzaam ervaren. Daarnaast is gewerkt aan het collegeplan. Hierin worden de ambities van het bestuursprogramma omgezet in concrete acties.

Het waterschap heeft een sleutelrol in het veilig, leefbaar en veerkrachtig houden van ons beheergebied. We zorgen voor heldere communicatie bij het laten zien van het waterschapswerk. We vergroten zo het waterbewustzijn en geven daarbij aan wat we doen en welke uitdagingen er zijn.

In 2021 besloot het college van Dijkgraaf en Heemraden de topstructuur van de ambtelijke organisatie te wijzigen. Zodat de organisatie gesteld staat voor huidige en toekomstige opgaven en taken van het waterschap. Onder leiding van de secretaris-directeur is dit verder uitgewerkt en gerealiseerd.

De wet versterking decentrale rekenkamers vraagt dat elk waterschap een rekenkamer instelt. Hier zijn de nodige voorbereidingsmaatregelen voor getroffen. Daarnaast is in 2022 de wet gemeenschappelijke regelingen op een aantal punten aangepast. De GR-en worden hier weer mee in overeenstemming gebracht.

Duurzaam handelen

De klimaataanpak bestaat uit een tweetal opgaven: klimaatadaptatie en klimaatmitigatie. Beide opgaven hebben een eigen specifieke dynamiek en abstractieniveau en vragen daarom om een eigen organisatorische aanpak en invulling.

Wat klimaatadaptatie betreft geven we invulling aan de stappen uit het Deltaprogramma Ruimtelijke adaptatie zoals de samenwerking binnen het Klimaatadaptief Flevoland (KAF). In 2023 is vanuit het KAF de regionale adaptatiestrategie (RAS) opgesteld, met gezamenlijke ambities en afspraken over de samenwerking. In het najaar van 2023 wordt de RAS aan de Algemene Vergadering aangeboden. Tegelijkertijd werken we aan een plan van aanpak om in de periode 2024 – 2027 klimaatadaptatie in onze bedrijfsvoering te integreren. Tevens treffen we voorbereidingen voor de aanpassing van de Beleidsregel compensatie verharding en versnelde afvoer en wordt een communicatieplan uitgewerkt.

Wat klimaatmitigatie betreft is de meest concrete pijler de Energiestrategie. Diverse initiatieven op het gebied van energie-opwek, verduurzaming en vermindering van ons energieverbruik worden uitgerold. Zo worden de mogelijkheden voor het plaatsen van zonnepanelen op de IJsselmeerdijk onderzocht en werken we aan de aansturing van gemalen om in de duurzame en goedkopere uren te kunnen draaien. Daarnaast is de verwarming van de zuivering Tollebeek omgezet van aardgas naar biogas. Voor het elektrificeren van ons fossiele energieverbruik is de netcongestie in ons beheergebied een uitdaging. We geven in 2023 verder uitvoering aan de Agenda Biodiversiteit. Begin 2023 zijn nieuwe pachtcontracten voor de dijken afgesloten met daarin biodiversiteits-bevorderende maatregelen. Daarnaast is er een onderzoek gestart naar biodiversiteit-bevorderende maatregelen in ons instrumentarium. Biodiversiteit krijgt een steeds betere plek in alle programma's. Onze gebiedspartners weten ons in 2023 goed te vinden: we zijn betrokken bij diverse projecten die gemeenten of natuurorganisaties willen uitvoeren.

Binnen Internationale Samenwerking delen we kennis om de taakuitvoering door lokale overheden in de watersector te verbeteren. Wij geven via meerjarige partnerschappen, samen met waterschappen en andere partijen in de watersector, uitvoering aan de Blue Deal en andere programma's. In februari organiseerden we een symposium in Ethiopië, waarbij heemraad Caris ons 'Blue Deal Awash Partnership Phase 2' ondertekende. Wij oriënteren ons op de implementatie van de nieuwe visie 2030, met een focus op de eigen kennisagenda.

Bodem- en watersysteem laten sturen

★ Samen maken we Flevoland is een goed voorbeeld van vroegtijdig samenwerken om het water- en bodemsysteem te laten sturen in ruimtelijke ontwikkelingen. In deze samenwerking met onze zeven medeoverheden in Flevoland positioneren we water en bodem op strategisch niveau in de grote opgaven waar Flevoland voor staat. De Strategische Agenda Flevoland Rijk-Regio is hier een resultaat van.

Waterschap Zuiderzeeland geeft vorm en inhoud aan het thema Water en Bodem Sturend (kamerbrief november 2022) door te onderzoeken hoe we dit kunnen toepassen in onze wettelijke taken, programma's en onze positionering. Begin 2023 zijn de 'Kaartverhalen' gepresenteerd. Deze geven weer wat water en bodem sturend betekent in onze leefomgeving, op basis van de beschikbare kennis. De inhoudelijke uitwerking van het thema water en bodem sturend pakken we samen op met de provincie. We zetten daarnaast steeds sterker in op omgevingsgericht werken, waardoor we vanuit onze kennis van het water- en bodemsysteem een gewaardeerde gesprekspartner zijn. We merken dat het eerder en proactiever naar voren brengen van waterbelangen wordt gewaardeerd. Dat leidt tot meer inzet. Gezien de beschikbare capaciteit maakt dat ons ook kwetsbaar. Tot op zekere hoogte passen we water en bodem sturend al steeds meer toe, in alle fases van de ruimtelijke planvorming. Voorbeelden zijn de locatiekeuze voor een nieuw kazerneterrein, voorverkenningen voor woningbouwlocaties en de tracékeuze Lelylijn in het najaar.

Met de komst van de Omgevingswet per 1 januari 2024 maakt de Keur plaats voor de Waterschapsverordening. Hierin staan onze regionale regels als het gaat om lozingen, grondwater, wateren en dijken. De Waterschapsverordening is door de Algemene Vergadering vastgesteld. De uitvoering van de Omgevingswet wordt ondersteund door het Digitaal Stelsel (DSO). Met de Omgevingswet wordt de legger waarop de wateren en dijken staan onderdeel van de Waterschapsverordening.

In september 2022 stelde de Algemene Vergadering extra loonsom voor toezicht & handhaving beschikbaar en deze is ingevuld. Er wordt gewerkt aan nieuwe thema's zoals zeer zorgwekkende stoffen (ZZS). Intensieve gevelcontroles in Zeewolde en Urk zorgen voor een vergelijk tussen de feitelijk en formele situatie waarop de heffing wordt opgelegd (discrepantie). Emissiebeperking in de agrarische sector vraagt intensief aandacht onder complexere omstandigheden (politiek, maatschappelijke onrust en klimatologische omstandigheden). Vertaling van nieuw beleid vraagt afstemming tussen partijen om tot regels te komen (onder andere bufferstroken/teeltvrije zones). Het accent bij controles ligt hiermee voorlopig op informeren en adviseren, waarmee de link met resultaten uit bijvoorbeeld het ABW sterker wordt. Ingezet wordt op thematische controles (bijv. IBA's). Bijzondere aandacht vergen grootschalige evenementen, met betrekking tot de borging van veilige en adequate afvoer van de immense hoeveelheden afvalwater.

De crisisorganisatie was betrokken bij de doorbraak van de Kachovka-dam op 6 juni in Oekraïne. Vanuit het Ministerie van Buitenlandse zaken kwam een bijstandsverzoek om materieel te leveren. Waterschap Zuiderzeeland doneerde vijf waadpakken, vijf reddingsvesten, 200 bigbags en 5000 zandzakken.

1.1 OVERZICHT VOORTGANG MAATREGELEN PROGRAMMA BESTUUR EN OMGEVING

Hieronder staan de maatregelen per tactisch doel. De maatregelen uit dit programma komen uit het vastgestelde Waterbeheerprogramma 2022-2027 (Algemene Vergadering 5 juli 2022). Ter vergelijking worden ook de symbolen van de Bestuursrapportage 2022 gepresenteerd.

Maatregelen Goed besturen	2023	2022
Implementeren van nieuwe wetgeving, waaronder de aanpassing van het belastingstelsel, de rechtmatigheidsverklaring door het college en de verplichting een rekenkamer in te stellen met alleen externe leden. [nieuw in 2023]		-
Maatregelen Duurzaam handelen	2023	2022
Implementeren van onze klimaataanpak en Energiestrategie (2027).		
Onderzoeken van de robuustheid van het watersysteem in relatie tot de effecten van klimaatverandering door middel van een kantelpuntenanalyse (2024). <i>Toelichting: Als gevolg van uitval door ziekte en gebrek aan capaciteit hebben we moeten prioriteren. Daardoor is de kantelpuntenanalyse uitgesteld. Er wordt een nieuw proces uitgelijnd en het project krijgt een herstart met nieuwe kaders. Daarmee is het onzeker of de analyse in 2024 gereedkomt.</i> <i>Nieuwe maatregel: Onderzoeken van de robuustheid van het watersysteem en onze assets in relatie tot de effecten van klimaatverandering door middel van een kantelpuntenanalyse (2024).</i>		
Implementeren van onze Agenda Biodiversiteit (2030); bijvoorbeeld verkennen of ons instrumentarium (schouw, watertoets) aanpassing vraagt, biodivers inrichten van waterschapsterreinen en -gebouwen.		
Benutten van nieuwe digitale ontwikkelingen om primaire en dienstverleningsprocessen te verbeteren (2027), bijvoorbeeld door het energieverbruik van onze gemalen en zuiveringen te optimaliseren en door onze website als loket voor onze diensten te verbeteren.		
Uitvoeren van het beleidskader Internationale samenwerking (doorlopend), bijvoorbeeld de uitvoering van de Blue Deal Awash partnership (Ethiopië).		
Maatregelen Bodem- en watersysteem laten sturen	2023	2022
Adviseren bij plan- en beleidsvorming van omgevingspartners (gebiedsprocessen) (doorlopend), zoals: • Almere Oosterwold, Duin en Pampus, • Oostvaardersoever, • Deltaprogramma's. <i>Toelichting: in de afgelopen periode is er veel opgezet en bereikt. Ons waterschap is meer zichtbaar voor onze gebiedspartners en levert op verschillende tafels input vanuit water en bodem sturend. Tegelijkertijd is de organisatie nog kwetsbaar: we zijn nog druk bezig om de kaders van water en bodem sturend vorm te geven en blijven er nu nog verschillende kernprocessen met gebiedspartners liggen, waardoor de wens om aan de voorkant te sturen nog niet goed ingevuld kan worden. Dit betekent dus ook dat aan de 'achterkant' van een proces nog meer werk nodig is om de doelen vanuit ons waterschap te bereiken.</i>		
Continueren van inzet op vergunningverlening, toezicht en handhaving (doorlopend).		
In 2023 bereiden we ons voor op het implementeren van de Waterschapsverordening, inclusief legger en beheerregister. [aangepast in 2023]		
Ontwikkelen en implementeren van ons participatiebeleid (2023). <i>Toelichting: Als gevolg van uitval door ziekte en gebrek aan capaciteit hebben we moeten prioriteren. Daardoor is het participatiebeleid enige tijd stil komen te liggen. Onlangs is het weer opgepakt met als tussenresultaat nu dat participatiebeleid wordt</i>		

gekoppeld aan de samenwerkingsstrategie en het proces tot besluitvorming is opgestart. Verwachting is dat besluitvorming in Q1 2024 plaatsvindt. Implementatie vindt verder plaats in 2024.

Nieuwe maatregel: Vaststellen en implementeren van ons participatiebeleid (2024).

Onderhouden en verbeteren onze calamiteitenorganisatie (doorlopend), bijvoorbeeld door het uitvoeren van crisisoefeningen.

Uitvoeren van onze communicatiestrategie (doorlopend).

1.2 VOORTGANG SPECIALE PROJECTEN BESTUUR EN OMGEVING

Speciaal project	Programma	Financieel		Planning
Windpark Hanze	Bestuur en omgeving	Max 10 miljoen (beschikbaar stellen lening)		2018-2024
Onderzoeksfase	Ontwerp/planfase	X	Nazorgfase	Afgerond
Kaders / doelstellingen: - Hoofddoelstelling: Realiseren energiedoelstellingen waterschap op het gebied van zelfvoorzienendheid op een doelmatige wijze. - Kaders: Realiseren samenwerking Windpark Hanze binnen de 11 door de Algemene Vergadering vastgestelde randvoorwaarden.				
Toelichting voortgang 2023 De realisatie van het Windpark is in volle gang. De eerste 5 molens kwamen in augustus 2023 gereed. De planning is erop gericht om de molens voor eind van het jaar gereed te hebben. Vanaf 2024 neemt het waterschap stroom af van Windpark Hanze en zet hiermee een grote stap in de zelfvoorzienendheid van het energieverbruik. Hiertoe heeft het waterschap een zogenaamde "programma-verantwoordelijke" partij geselecteerd. Deze partij zorgt er onder andere voor dat overschotten van stroom van 2 molens op de markt worden verkocht en tekorten worden aangevuld. De inrichting van de afname van de stroom van Windpark Hanze is voor het waterschap nieuw. In 2023 worden de voorbereidingen getroffen om de daadwerkelijke afname vanaf 2024 zo efficiënt mogelijk te laten verlopen. Op basis van opgedane ervaringen wordt vanaf 2024 verder gewerkt aan optimalisatie van de stroomafname.				

Speciaal exploitatieproject	Programma
Oosterwold	Bestuur en omgeving
Wat is het doel van dit project? En waarom is dit project speciaal en wat zijn de belangrijkste risico's van dit project? Waterschap Zuiderzeeland participeert in de gebiedsontwikkeling Oosterwold in brede zin vanuit onze rol en verantwoordelijkheid. Oosterwold is een organische gebiedsontwikkeling, waarbij in de eerste ontwikkelfasen zoveel mogelijk zaken bij de bewoners zijn neergelegd. Wij brengen ons waterbelang in in deze gebiedsontwikkeling, maar zijn geen ontwikkelende partij. Samen met de gebiedspartners wordt gesproken over de wijze waarop in Oosterwold invulling wordt geven aan de verantwoordelijkheden De inzameling en de behandeling van afvalwater brengt risico's met zich mee voor de waterkwaliteit. Daarnaast zijn er regelmatig gesprekken met de bewoners over de rol en verantwoordelijkheid van het waterschap en de gemeente Almere. Over het watersysteem in het algemeen en waterbeschikbaarheid in droge perioden in het bijzonder.	
Interbestuurlijk Toezicht In het kader van Interbestuurlijk Toezicht heeft de provincie Flevoland aan het waterschap gemeld dat zij verwacht dat het waterschap zorgt voor de waterkwaliteit in Oosterwold en dat de (gekozen) oplossingen voldoen aan de geldende wet- en regelgeving. De provincie vraagt het waterschap om de gemeente Almere en de provincie te adviseren over de te nemen tijdelijke voorzieningen/maatregelen.	

Speerpunten zijn de zorg voor de waterkwaliteit en het ontzorgen van de bewoners. Hiervoor wordt een plan van aanpak opgesteld. De provincie volgt de uitvoering en stuurt indien nodig bij.

Wat hebben we gedaan in 2023 en wat gaan we nog doen?

Invulling zorgplicht inzameling afvalwater door de gemeente

De gemeente Almere besloot in juni 2022 om overeenkomstig de Wet Milieubeheer de zorgplicht voor de inzameling van afvalwater ook in Oosterwold uit te gaan voeren. In de eerste helft van 2023 is hiervoor in overleg met het waterschap een plan van aanpak opgesteld en is begonnen met de uitvoering. De verwachting is dat het 6-7,5 jaar duurt voordat alle woningen zijn aangesloten op de riolering. De komende maanden (Q4 2023) is de gemeente bezig met de definitieve besluitvorming en de aanbesteding. De gemeente heeft het beheer en onderhoud van de individuele en collectieve afvalwaterzuiveringen overgenomen. Vanaf 7 juni 2022 worden geen nieuwe IBA's meer aangelegd en wordt bij nieuwe bewoners tijdelijk het vrijkomende afvalwater met vrachtwagens getransporteerd naar het gemeentelijk riool. De gemeente is bezig met het realiseren van de hoofdriolering langs de polderwegen. De verwachting is dat dit in Q1/Q2 2024 wordt afgerond.

Tijdelijke decentrale zuiveringspilot in deelgebied 1b

Op 16 mei 2023 stemde het college van Dijkgraaf en Heemraden in met de Samenwerkingsovereenkomst (SOK) Decentrale Zuiveringspilot Oosterwold. Hierin zijn afspraken vastgelegd over de taakverdeling, (wettelijke) verantwoordelijkheden, samenwerking en besluitvorming, financiële bijdragen, exploitatie en het amoveren van de decentrale zuiveringspilot. Waterschap Zuiderzeeland levert een vaste financiële bijdrage aan het project volgens het besluit van de Algemene Vergadering. De tijdelijke decentrale zuivering is zoals afgesproken minimaal 3 jaar en maximaal 7 jaar in bedrijf.

Na de besluitvorming in de Algemene Vergadering op 28 september 2021 en 5 juli 2022 besloot de gemeente Almere om Oosterwold deelgebied 1 vanaf 2023 versneld aan te sluiten op de riolering. Een deel van het verzamelde afvalwater wordt gezuiverd op de tijdelijke decentrale zuiveringspilot, het overige afvalwater gaat naar de AWZI in Almere. Op deze manier is er de komende jaren een robuust systeem van transport en zuivering van afvalwater en kan er kennis ontwikkeld worden om circulariteit en innovatie te bevorderen in het kader van het programma Almere fit for the future.

Volgens planning zal de decentrale zuivering half november 2023 in bedrijf gaan. Dit is later dan voorzien omdat er een aantal tegenvallers waren. De gemeente Almere verwacht dat desondanks aan alle subsidievoorwaarden kan worden voldaan. De komende jaren wordt de waterkwaliteit van het influent, het effluent en nieuwe technieken gemeten.

SOK Water

Er moet nog worden gestart met de voorbereiding van de nieuwe SOK water. Het streven is om uiterlijk halverwege 2024 de SOK water af te ronden. Het college heeft op 16 mei 2023 ingestemd met de SOK decentrale zuivering Oosterwold.

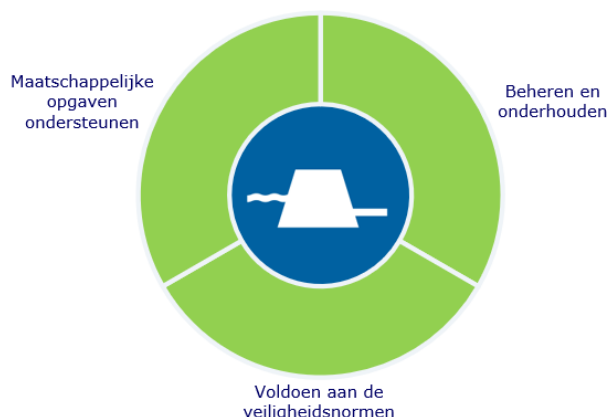
Voorbereiding van de ontwikkelfase in Zeewolde

Besluitvorming over de openstellingsdatum voor deelgebied 2 is uitgesteld. In de 2e helft van 2023 wordt een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden en randvoorwaarden waaronder Oosterwold verdicht kan worden met 5.000 woningen extra in deelgebied 2. In de 2e helft van 2023 wordt gestart met het opstellen van een waterplan voor deelgebied 2.

Wat heeft het tot nu toe gekost in 2023 en wat gaat het nog kosten?

Waterschap Zuiderzeeland draagt aan de decentrale zuivering maximaal € 408.980 bij aan de realisatie. Het waterschap betaalt een bedrag van € 175.000 voor beheer en onderhoud. Verder worden bepaalde kosten die buiten onze taak vallen vergoed door de gemeente Almere. De gebiedsontwikkeling Oosterwold legt, vanwege het karakter van de organische ontwikkeling en de benodigde ambtelijke en bestuurlijke afstemming met partners, een aanzienlijk beslag op de personele capaciteit van de organisatie. Naast vergunningverlening, toezicht en handhaving, gaat het om capaciteit voor het proces en van adviseurs vanuit diverse vakgebieden.

2. Programma Waterveiligheid

Beheren en onderhouden

Dagelijks beheer, onderhoud en inspectie lopen volgens plan. De vervanging van de drainage van de Westermeerdijk is in uitvoering. Een groot deel van de pachtcontracten is dit jaar opnieuw uitgegeven. Als gevolg van het Didam-arrest zijn deze voor de eerste keer via een openbare inschrijving gegund. Ook zijn er dit jaar twee maaibestekken opnieuw gegund. In beide staan maatregelen ter versterking van de biodiversiteit op de dijken. De kosten stegen als gevolg van inflatie en veranderende energieprijzen dit jaar door. Bij de aanbesteding van de dijkversterking IJsselmeerdijk worden de kennis en inzichten van beheer en onderhoud ingebracht.

Op 4 januari 2023 viel er een windturbine op de Eemmeerdijk. Daarbij beschadigde de primaire waterkering. De dijk is binnen 36 uur hersteld. De kosten zijn verhaald op de eigenaar van het windmolenpark, Vattenfall. Het ongeluk is geëvalueerd, de evaluatie is ook in de landelijke kennisfora besproken. Het windpark wordt niet meer gebruikt en de afbraak van het windpark is in gang gezet. Dit wordt waarschijnlijk in 2024 afgerond.

De zeer zware zomerstorm Poly op 5 juli jl. was een van de zwaarste zomerstormen in ruim vijftig jaar. Met veel hogere waterstanden en snellere waterstandswisselingen dan voorspeld, vooral bij Lemmer. De werkelijke situatie bij onze dijken wordt altijd in de gaten gehouden. Daardoor kon snel worden gereageerd, er was beperkte dijkbewaking nodig. Er ontstond geen schade aan de dijken. Het verwijderen van drijfvuil is regulier werk na elke storm. Een terugkoppeling naar Watermanagementcentrum Nederland (WMCN) over de afwijkingen tussen de voorspelling en de waargenomen situatie is uitgevoerd.

Voldoen aan de veiligheidsnormen: Beoordelen en versterken

In dit jaar startten wij met de nieuwe landelijke beoordelingsperiode primaire waterkeringen. Het team beoordelen begon met de uitwerking van het eerste dijktraject. Daarvoor wordt geotechnische grondonderzoek uitgevoerd en laten wij de sterkte van het asfalt en de dikte van de erosiebestendige kleilaag onderzoeken. Het laatste wordt door onze beheersorganisatie uitgevoerd. De planning van de beoordeling van al onze keringen in de komende 12 jaar is intern afgestemd met de planning van ons versterkingsprogramma. Helaas zijn zowel in januari als in juli van dit jaar de door het Rijk beloofde hydraulische randvoorwaarden niet opgeleverd. Dat betekent dat we daarom geen vliegende start konden maken. Alle keringsbeheerders hadden hier mee te maken. Via de landelijke overleggen is aan het Rijk gevraagd snel duidelijkheid te geven over de oplevering.

In 2022 voerden wij een vertaalanalyse uit waarbij onze beoordelingsresultaten omgezet zijn naar verwachte versterkingsopgave. Deze gegevens zijn dit jaar gebruikt als input voor de landelijke HWBP-programmering. Daarmee leverden wij een belangrijke bijdrage aan de landelijk lange termijn opgave.

Maatschappelijke opgaven ondersteunen

De dynamiek in de ruimte blijft groot. Voor lopende projecten zoals Almere Duin, Oostvaardersoevers en Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland (MSNF) zitten wij aan tafel van de initiatiefnemer. Voor Almere Duin is een glasvezelsysteem aangelegd waarmee op lange termijn mogelijke optredende zettingen in de dijk gemeten kunnen worden. Voor de ontwikkeling van de MSNF nam Provinciale Staten Flevoland in juli een positief besluit. Nu kan er worden doorgegaan met de uitvoering van de

havenontwikkeling. Maar wij zien ook relatief nieuwe ontwikkelprojecten opkomen, zoals Lelystad Waterfront en Almere Pampus. Hoewel deze nog aan het begin van de verkenningen staan, zitten we ook hier aan tafel. Het borgen van onze belangen in deze ruimtelijke processen gaat niet altijd soepel. Regelmatig ontstaat er spanning tussen bijvoorbeeld ontwikkelruimte, uitvoeringseisen en het belang waterveiligheid. Het is belangrijk aan te geven wat de (on)mogelijkheden zijn bij ontwikkelingen op en nabij keringen. Op deze wijze werken volgens de bedoeling van de kamerbrief bodem water sturend. Ook ligt er op sommige van deze locaties nog een versterkingsopgave aan de dijk.

2.1 OVERZICHT VOORTGANG MAATREGELEN PROGRAMMA WATERVEILIGHEID

Hieronder staan de maatregelen per tactisch doel. De maatregelen uit dit programma komen uit het vastgestelde Waterbeheerprogramma 2022-2027 (Algemene Vergadering 5 juli 2022). Ter vergelijking worden ook de symbolen van de Bestuursrapportage 2022 gepresenteerd.

Maatregelen Beheren en onderhouden	2023	2022
Beheren, onderhouden, monitoren en inspecteren van de keringen (doorlopend).		
Actualiseren van het waterveiligheidsbeleid en dit een plek geven in de Waterschapsverordening en de legger (2023). <i>Toelichting: De aanbesteding is in volle gang, en de actualisatie zal vanaf oktober worden uitgevoerd. De resultaten worden naar verwachting in Q1 2024 ter besluitvorming voorgelegd aan het bestuur. De uitwerking in de Waterschapsverordening en de legger vindt plaats in 2024.</i> <i>Nieuwe maatregel: Actualiseren van het waterveiligheidsbeleid en dit een plek geven in de Waterschapsverordening en de legger (afronding in 2024).</i>		
Opstellen tweejaarlijkse waterveiligheidsrapportage t.b.v. Inspectie Leefomgeving en Transport (toezichthouder) (2024).		
Uitwisselen van kennis en data tussen de processen 'beheren en onderhouden', 'beoordelen' en 'versterken', zodat de levensloop van de kering centraal staat (doorlopend).		
Maatregelen Voldoen aan de veiligheidsnormen	2023	2022
Beoordelen van de primaire keringen (2023-2035). <i>Toelichting: De vliegende start is er niet van gekomen doordat de beloofde hydraulische randvoorwaarden niet geleverd zijn. Wij streven ernaar alle mogelijke voorbereidingen voor 2024 uit te voeren zodat we in 2024 van start kunnen gaan.</i>		
Versterken van de IJsselmeerdijk, via het Hoogwaterbeschermingsprogramma zodat deze weer aan de normen voldoet, de uitvoering is voorzien na 2025.		
Toetsen, rapporteren en versterken van regionale en overige keringen (doorlopend), waaronder de toetsing van de regionale kering achter de Kadoelerkeersluis (2025) en de start van de verkenning van afgekeurde kunstwerken in de regionale kering achter de Kadoelerkeersluis (o.a. Gemaal Smeenge en inlaat Repelweg in 2027).		
Maatregelen Maatschappelijke opgaven ondersteunen	2023	2022
Verkennen – en indien mogelijk – realiseren van meekoppelkansen (gelijktijdig uitvoerbare initiatieven van burgers en bedrijven bij grootschalig onderhoud of versterking van een kering (doorlopend); bijvoorbeeld bij de versterking van de IJsselmeerdijk (vooroevers).		
Openstaan voor maatschappelijke initiatieven van anderen die, waar mogelijk, uitvoering kunnen krijgen op keringen (doorlopend) bijvoorbeeld Almere Duin, Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland.		
Bevorderen van de biodiversiteit door o.a. aangepast onderhoud of het inzaaien van andere kruiden/grasmengsels (doorlopend).		
Bijdragen aan een energieneutraal waterschap, bijvoorbeeld door de inzet van geëlektrificeerd materieel bij beheer en onderhoud en de aanleg van zonnepanelen op keringen (doorlopend).		

2.2 VOORTGANG SPECIALE PROJECTEN WATERVEILIGHEID

Speciale investering	Programma	Financieel	Planning
IJsselmeerdijk	Waterveiligheid	€ 22,3 mln (prijspeil januari 2022) eigen aandeel	Afronding planuitwerkingsfase: juli 2025 Afronding: 2028
Startfase verkenning	Verkenningfase	X Planuitwerkingsfase	Realisatiefase Afgerond
Kaders die van toepassing zijn • Robuuste realisatie versterkingsopgave van het HWBP voor wat betreft IJsselmeerdijk (Kaders voor HWBP-projecten, Algemene Vergadering, 30 juni 2020). • Duurzame versterking, rekening houdend met de kaders voor duurzaamheid (collegeplan, SER Energieakkoord, Masterplan Duurzame Energie, Ontwikkelagenda grondstoffen, Green Deal Duurzaam GWW 2.0). • Waar mogelijk toepassen van snellere, goedkopere of slimme oplossingen (innovatie). • Vormgeven van het participatieproces volgens de toekomstige Omgevingswet.			
Toelichting voortgang 2023 De planuitwerkingsfase is gestart, de subsidiebeschikking is binnen en de grote aanbestedingen van de planuitwerkingsfase, waaronder die van het ingenieursbureau, zijn gedaan. Het project loopt volgens het vastgestelde plan van aanpak en het voorkeursalternatief van de vooroever wordt gedetailleerder uitgewerkt. Deze uitwerking, inclusief maatregelen voor emissiearm werken, leidt naar verwachting tot een vergunbaar plan, ook m.b.t. stikstof. Aanscherping van stikstofregulering of toenemende netcongestie vormen risico's. De afspraken over de meekoppelkansen met gemeenten, provincie en Flevomarina worden verwerkt in overeenkomsten die in het najaar voor liggen bij het bestuur. Er is budget van de provincie toegezegd waarmee de Ecoplus-vooroevervariant in deze fase verder kan worden uitgewerkt. Ook is er een aanvraag voor middelen uit het NLPG gedaan. Daarop is nog geen reactie binnen. De mate van uitvoering van de Ecoplus-vooroevervariant is afhankelijk van het verkrijgen van deze subsidie. Zon op Dijk gaat verder als zelfstandig project. Voor het op zichzelf staande project Innovatie Dijkerosie zijn in juni extra subsidiemiddelen verkregen. De proefvakken zijn inmiddels in de IJsselmeerdijk aangebracht. De overslagproeven zullen in het najaar plaatsvinden. Verwacht wordt dat de resultaten tijdig beschikbaar zijn om ze door de aannemer binnen het project IJsselmeerdijk te kunnen laten toepassen. De resultaten zullen naar verwachting ook batig zijn voor dijktraject 8-4.			

Speciale investering	Programma	Financieel	Planning
Dijktraject 8-4	Waterveiligheid	1,16 miljoen (voorbereidingskrediet, nog niet geopend)	December 2023 openen voorbereidingskrediet
X Startfase	Verkenningfase	Planuitwerkingsfase	Realisatiefase Afgerond
Kaders die van toepassing zijn Naast de al vastgestelde kaders voor de HWBP opgave (Algemene Vergadering, 30 juni 2020) worden voor het project de volgende concrete kaders gesteld: • Doel van het project is het versterken van dijktraject 8-4 (Ketelmeerdijk tot Roggebotbrug), zodat het project voldoet aan de normen. • Planning: het project heeft een lange looptijd. De voorbereidingen starten in 2023 met de werving van medewerkers, de onderbouwing van het voorbereidingskrediet, inventariseren ontwikkelingen in de omgeving. In 2024 wordt het plan van aanpak opgesteld en de subsidieaanvraag gedaan. In 2025 start de Verkenningfase, mits programmering op het landelijke programma in 2025 of 2026 plaatsvindt. Een programmering in 2026 betekent dat Zuiderzeeland de bijbehorende voorfinancieringskosten op zich neemt. Het project heeft naar verwachting een doorlooptijd tussen de 6 en 8 jaar.			

- Kosten:
 - Het voorbereidingskrediet wordt gedelegeerd aan het college van Dijkgraaf en Heemraden tot een maximum van € 1,16 miljoen, mits programmering op het landelijke programma in 2025 of 2026 plaatsvindt.
 - De totale voorfinancieringslasten mogen niet significant (maximaal +10%) afwijken van de in deze nota geschetste totale lasten.

Toelichting voortgang 2023

De Ingangstoets is positief doorlopen en het project is aangemeld voor het HWBP-programma 2025-2036. Begin september wordt duidelijk of en zo ja, hoe het project geprogrammeerd is op het landelijk programma. Tijdens de AV-masterclass HWBP van 27 juni is de actualiteit met de aanwezige AV-leden gedeeld.

Ondertussen zijn de voorbereidingen om te kunnen starten met het project gaande. Het team is in opbouw, mede dankzij de opleidingsplekken waarop we twee nieuwe medewerkers konden aantrekken. De aansluiting met de diverse gebiedsontwikkelingen wordt gemaakt en er is gestart met de onderbouwing van het voorbereidingskrediet.

Dijktraject 8-4 ligt als een natuurlijke verbindende schakel in het gebied tussen de IJMD en de IJsselvechtdelta (PAGW project). Om daar invulling aan te kunnen geven is dit project gelijktijdig met de IJMD aangedragen voor het NPLG.

2.3 STAND VAN ZAKEN INVESTERINGEN 2023 WATERVEILIGHEID

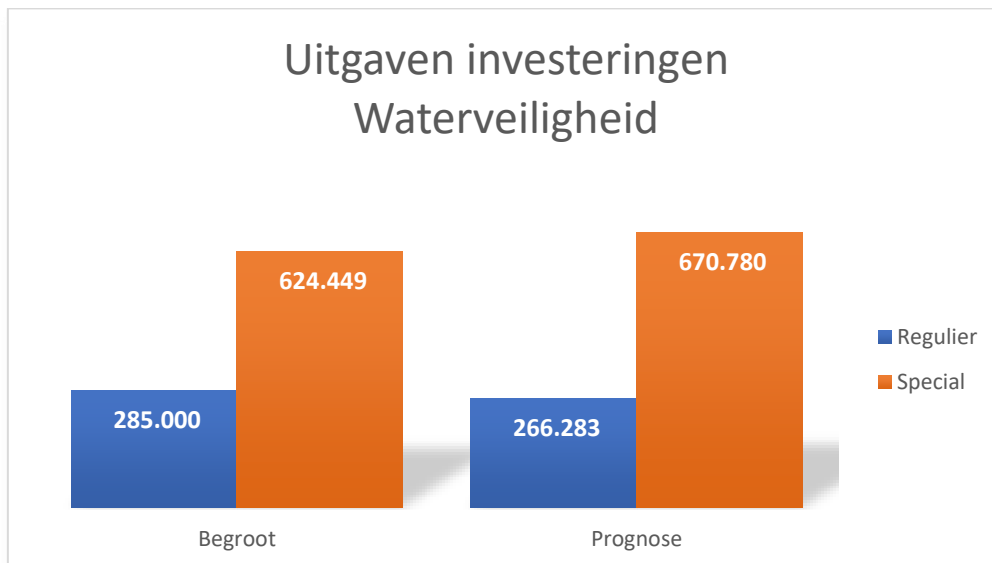
Stand van zaken investeringen 2023

In de Begroting & Meerjarenraming 2023-2026 is opgenomen dat er in 2023 drie investeringen starten. Alle geplande te starten investeringen zijn gestart.

Investerings B&MR jaarschijf 2023	Te starten in 2023	Gestart	Nog te starten	Uitgesteld
Regulier	3	3	0	0
Special	0	0	0	0
Totaal	3	3	0	0

Geplande investeringsuitgaven 2023

In onderstaande staafdiagrammen is de financiële omvang van de lopende en geplande (te starten) investeringen te zien, gesplitst naar reguliere en speciale investeringen. Het gaat hier om de geprognosticeerde uitgaven per type investering (Prognose) in relatie tot de begrote uitgaven ten tijde van de vaststelling van de Begroting & Meerjarenraming (Begroot). Binnen de reguliere investeringen van het programma waterveiligheid is gestart met onderzoek/verkenning voor de versterking van de kunstwerken in de Noordoostpolder als onderdeel van het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). Daarnaast is het amoveren van leidingen bij de hevel Urk en Kadoelen goedkoper uitgevallen dan vooraf ingeschat. De uitgaven voor het aanleggen van drainage in de Eemmeerdiijk en Zuidermeerdiijk valt daarentegen naar verwachting hoger uit. Voor de speciale investering (IJsselmeerdiijk 8.3 planuitwerkingsfase) is de prognose van de uitgaven in 2023 licht hoger dan gepland. De planuitwerkingsfase loopt door in 2024 en 2025.

3. Programma Voldoende en gezond water

Beheren en onderhouden

★ Begin 2023 werd de renovatie en verduurzaming van gemaal Vissering afgerond. Met de afronding van dit project is gemaal Vissering nu een technisch modern gemaal dat voldoet aan de eisen van deze tijd.

De eerste maanden van 2023 waren overwegend nat, gevolgd door een zeer droge periode in mei en juni. Ondanks een fors neerslagtekort kwam het watersysteem niet in problemen, waarbij op sommige locaties wel een grote vraag naar water is geweest. Deze lange periodes van droogte komen steeds vaker voor. Dat vraagt aandacht richting toekomst omdat ons systeem vooral is ingericht voor waterafvoer. Dankzij de neerslaghoeveelheden in juli en augustus waren er deze zomer geen droogteproblemen.

We merken in ons dagelijks werk dat de effecten van het veranderende klimaat al volop zichtbaar zijn; de neerslaghoeveelheden zijn toegenomen, evenals perioden van droogte. Dit maakt dat het dagelijks beheer meer (inzet) vergt. Dit zal alleen maar toenemen. Het reguliere peilbeheer vraagt meer kennis, kunde en inspanning. Afstemming met de omgeving wordt daarin steeds belangrijker.

De uitwerking van de klimaataanpak is steeds meer zichtbaar in beheer en onderhoudswerkzaamheden. In 2023 is gestart met het gebruik van een elektrische kraan voor het aan- en afvoeren van maaisel en ander materiaal dat vrijkomt bij beheer- en onderhoudswerkzaamheden. Daarnaast worden kleine onderhoudswerkzaamheden langs zijvaarten elektrisch uitgevoerd. Ook de maatregelen die voortvloeien uit de biodiversiteitsagenda worden uitgevoerd volgens planning.

Voorkomen van wateroverlast en tekort

Na een heroverweging van het volledige projectplan Waterwet nam de Algemene Vergadering begin 2023 het besluit om af te zien van aanleg van de voortstuwers. De pompinstallatie in de Zuider-d-tocht wordt wel uitgevoerd. Het projectplan voor de aanleg van de pompinstallatie is door het college vastgesteld. Aansluitend op het AV-besluit vroeg het waterschap de provincie om de wateroverlastnorm voor het bodemdalingsgebied te wijzigen. Het waterschap adviseert de provincie hierin vanuit de expertise op het gebied van waterhouding. Ook is het waterschap in dit gebied in gesprek over beheer en onderhoud in de lijn van het amendement (7 maart 2023).

Het gebiedsproces bodemdaling Flevoland loopt onder regie van de provincie door. Het waterschap is betrokken bij het inventariseren van duurzame en robuuste maatregelen die de gevolgen van bodemdaling kunnen beperken. Daarbij is een nauwe samenwerking met onder andere de agrarische sector, het rijksvastgoedbedrijf, provincie Flevoland en enkele gemeenten.

Doordat prioriteit is gegeven aan besluitvorming over de voortstuwers lag het project waterbeschikbaarheid geruime tijd stil. Inmiddels is dit weer opgepakt. Daarnaast is het waterschap volop bezig om alle bouwstenen voor de watersysteemtoetsing op orde te maken: de bodemdalingsprognose en het inrichten van het wateroverlastmodel zijn daar de belangrijkste onderdelen van.

In het algemeen geldt dat de kans op wateroverlast en -tekort toeneemt door klimaatverandering en bodemdaling.

Waterkwaliteit verbeteren

De uitvoering van KRW-maatregelen door het waterschap verloopt voorspoedig. De karpers uit de Stobbentocht zijn in januari 2023 verplaatst. De aanbesteding voor het versneld aanleggen van vispassages is gegund. Streven is alle vijf vispassages dit jaar nog aan te leggen. Voor de vervanging van gecreosoteerde oevers in de Noordoostpolder zijn de voorbereidingen gestart. Er is een projectteam gevormd, het monitoringprogramma is opgesteld en de monitoring van water- en waterbodem in de watergangen waar begonnen wordt met de vervanging is gestart.

Dit betekent niet automatisch dat we ook de KRW-doelen in 2027 gaan halen. Dit vereist inzet van alle gebiedspartijen, maar ook van het Rijk. Dit geldt vooral voor chemische stoffen als gewasbeschermingsmiddelen en kwik. Ook zijn sommige stoffen ubiquitair, wat wil zeggen dat ze niet meer geloosd mogen worden, maar door nalevering en persistentie nog lang in het water kunnen worden aangetroffen. Hiervoor bestaat geen handelingsperspectief.

Binnen het Actieplan Bodem & Water (ABW) wordt door waterschap, provincie en agrarische sector samengewerkt om de water- en bodemkwaliteit in ons beheergebied te verbeteren. Er lopen verschillende gebiedsgerichte pilots en onderzoeken die gericht zijn op een betere stikstofbenutting onder andere rondom de Vuursteentocht en Roerdomptocht. Met gebiedsgerichte pilots als 'Van afvoergreppel naar infiltratiegreppel', 'Druppelirrigatie en fertigatie' en 'Naar een robuuste teelt van peen en zaaiui in 2030' werken we aan het verminderen van de emissies van nutriënten of gewasbeschermingsmiddelen naar oppervlaktewater. Daarnaast worden bemestingsadviseurs getraind die actief zijn op dit onderwerp.

We zijn bezig met de uitvoering van de 'vervolginzet voor nieuwe stoffen'. Er is onder andere ingezet op bewustwording en voorlichting over medicijnresten en de inzameling ervan. De opgedane kennis hebben we toegepast bij gastlessen op mbo-opleidingen in Lelystad. Voor Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) is er samen met de teams Vergunningverlening en Toezicht en Handhaving een plan van aanpak opgesteld. Samen met STOWA en gemeente Lelystad wordt de herkomst van PFAS onderzocht. Aanvullend wordt nagegaan welke Zeer Zorgwekkende Stoffen nog meer voorkomen in het afvalwater en wat de herkomst hiervan is. Vanuit het programma Schoon en gezuiverd water onderzoeken we of PFAS uit het effluent verwijderd kan worden (proef DEX-filter Lelystad).

3.1 OVERZICHT VOORTGANG MAATREGELEN PROGRAMMA VOLDOENDE EN GEZOND WATER

Hieronder staan de maatregelen per tactisch doel. De maatregelen uit dit programma komen uit het vastgestelde Waterbeheerprogramma 2022-2027 (Algemene Vergadering 5 juli 2022). Ter vergelijking worden ook de symbolen van de Bestuursrapportage 2022 gepresenteerd.

Maatregelen Beheren en onderhouden	2023	2022
Beheren en onderhouden van het watersysteem: de watergangen, de gemalen en de kunstwerken (doorlopend).		
Renoveren en verduurzamen van gemaal Vissering (2023) en renoveren gemaal Smeenge (2025). <i>Toelichting: renovatie en verduurzamen gemaal Vissering is afgerond. De huidige planning van het renoveren van gemaal Smeenge laat zien dat afronding in 2026 zal plaatsvinden.</i> <i>Nieuwe maatregel: Renoveren gemaal Smeenge (2026)</i>	✓	
Actualiseren van peilbesluiten (doorlopend), bijvoorbeeld het peilbesluit Bovenwater/Hollandse Hout (2023). <i>Toelichting: door uitval van collega's loopt de actualisatie van de peilbesluiten achter op schema.</i> <i>Nieuwe maatregel: Actualiseren van peilbesluiten (doorlopend), bijvoorbeeld het peilbesluit Bovenwater/Hollandse Hout (2024).</i>		
Vertalen van de doelen voor biodiversiteit naar het regulier beheer en onderhoud van het watersysteem (2027), bijvoorbeeld het afronden van de pilot slootkantbeheer, het aanpassen van het maaibeheer om de ecologische impact te verkleinen en het aanleggen van faunapassages in duikers (voor bijvoorbeeld otters) waar dit mogelijk is.		
Ontwikkelen van een norm om te beoordelen of waterbodems te voedselrijk zijn (2027).		
Terugdringen van invasieve exoten om ongewenste effecten op het watersysteem en de waterkeringen te beperken (doorlopend).		

Maatregelen Voorkomen van wateroverlast en tekort	2022	
Uitvoeren van een watersysteemtoetsing (waarin we toetsen aan de normen voor wateroverlast) en een brede knelpuntenanalyse (waarin we ook kijken naar drooglegging) (uiterlijk in 2024).		
Besluitvorming over maatregelen in het bodemdalingsgebied ten zuidwesten van Emmeloord (uiterlijk 2023).	✓	
Onderzoeken van de mogelijkheden om het peilbeheer in de Noordoostpolder te optimaliseren, in samenhang met het onderdeel over voldoende water van de Energiestrategie (2023).		
Actualiseren van het beleid 'compensatie verharding' zodat het aansluit bij de gevolgen van klimaatverandering en ruimte biedt voor nieuwe technische mogelijkheden (2023). <i>Toelichting: het beleid wordt dit jaar niet geactualiseerd vanwege een tekort aan capaciteit.</i> <i>Nieuwe maatregel: Actualiseren van het beleid 'compensatie verharding' zodat het aansluit bij de gevolgen van klimaatverandering en ruimte biedt voor nieuwe technische mogelijkheden (2024).</i>		◆
Afronden van het project Waterbeschikbaarheid (2023), dat inzicht geeft in de toekomstige waterbeschikbaarheid, rekening houdend met de gevolgen van klimaatverandering. <i>Toelichting: Het project waterbeschikbaarheid is vertraagd doordat eind vorig jaar prioriteit is gegeven aan besluitvorming over de voortstuwers.</i> <i>Nieuwe maatregel: Besluitvorming over Waterbeschikbaarheid (2024), dat inzicht geeft in de toekomstige waterbeschikbaarheid, rekening houdend met de gevolgen van klimaatverandering.</i>		

Maatregelen Waterkwaliteit verbeteren	2022
---------------------------------------	------

Uitvoeren van alle voor de KRW verplichte maatregelen (2027):		
• versneld aanleggen van vispassages bij stuwen (2024), waarvan vier vispassages voor de KRW, • vispasseerbaar maken van gemaal de Blocq van Kuffeler (2027), • verplaatsen van de karpers uit de Stobbentocht (2027), • onderzoeken en waar nodig vervangen van gecreosoteerde oevers in de Noordoostpolder (start uitvoering 2023).		
Uitvoeren van maatregelen (onderzoek, uitvoering en beheer) m.b.t. 'overige wateren' en monitoren en evalueren of daarmee het doel bereikt wordt (2027).		
Uitvoeren van het Actieplan Bodem en Water samen met de agrarische sector en de provincie (2027).		
Uitvoeren van de vervolgaanpak nieuwe stoffen (2027).		

3.2 VOORTGANG SPECIALE PROJECTEN VOLDOENDE EN GEZOND WATER

Speciaal exploitatieproject	Programma
Gecreosoteerde oeverbeschoeiing	Voldoende en gezond water
Op 23 november 2022 stemde de Algemene Vergadering in met het vervangen van de gecreosoteerde oeverbeschoeiing, voortkomend uit het maatregelenpakket behorend bij het derde KRW Stroomgebiedbeheerplan. De bestuurlijke evaluatie vindt plaats in de eerste helft van 2026. Wat is het doel van dit project? Het doel van het project is vervangen van de gecreosoteerde oeverbeschoeiing in de Noordoostpolder. Uit deze beschoeiing komt sinds de plaatsing creosootolie vrij. Een van de stoffen in creosootolie is de PAK fluorantheen, een prioritaire stof. Fluorantheen overschrijdt in de drie KRW-waterlichamen in de Noordoostpolder (Tochten Lage afdeling NOP, Tochten Hoge afdeling NOP en Vaarten NOP) de Europese norm fors. Vanuit de Kaderrichtlijn Water is het waterschap verplicht maatregelen te nemen om deze belasting tegen te gaan en zo een goede chemische en biologische kwaliteit in de betreffende KRW-waterlichamen mogelijk te maken. Dit betekent dat de bronnen van de verontreiniging verwijderd moeten worden: de oeverbeschoeiing en de waterbodem waar deze vervuild is met fluorantheen. • <i>Financiën (conform Begroting & Meerjarenraming):</i> De jaarlijkse uitvoeringskosten worden vanaf 2026 geraamd op circa € 1,3 miljoen. Daarnaast is jaarlijks nog € 300.000 nodig voor het versterken van de organisatie. In verband met het opstarten van het project zijn de uitvoeringskosten de eerste jaren lager. • <i>Planning:</i> Voor de vervanging is gekozen voor het scenario dat uitgaat van vervanging van de oevers en baggeren uiterlijk 2039 of zoveel sneller als mogelijk. Waarom is dit project speciaal en wat zijn de belangrijkste risico's van dit project? Op verzoek van de Algemene Vergadering is de vervanging aangemerkt als een speciaal project omdat er sprake is van een hoger risicoprofiel in combinatie met een grote financiële omvang. De vervangingsopgave en de vervangingswijze zijn gebaseerd op de nu beschikbare kennis en ervaringen. Het te vervangen areaal oeverbeschoeiing is echter omvangrijk en de uitvoeringsperiode kan oplopen tot 18 jaar. Om rekening te kunnen houden met de nieuwe inzichten op het gebied van de KRW, ervaringen met de vervanging en de effecten op de waterkwaliteit, wil de Algemene Vergadering kunnen bijsturen. Daarnaast zijn de kosten door de doorlooptijd van bijna twee decennia op lange termijn onzeker.	

Wat hebben we gedaan in 2023 en wat gaan we nog doen?

Dit jaar staat in het teken van het formeren van een projectgroep. Daarbij is ook de opdracht scherper gemaakt. Er is veel aandacht voor de risico's die spelen rond dit project. De risico's hebben vooral betrekking op eventuele vervuilingen van vrijkomende grond en baggerspecie. Om de zorgen weg te nemen is gewerkt aan een handelingskader voor de omgang met grond en baggerspecie. Hiervoor zijn ook aanvullende grond- en baggeronderzoeken uitgevoerd. Voor de vervanging van de oevers is medewerking nodig van de agrariërs. In de werkvoorbereiding en communicatie wordt zorgvuldig aandacht besteed aan bovenstaande risico's.

In het najaar van 2023 worden de beschoeiingen van enkele wateraanvoersloten vervangen. In 2024 worden diverse D-tochten en wateraanvoersloten voorzien van een nieuwe oeverconstructie. Ook wordt volgend jaar de beschoeiing van de Steenwijkertocht vervangen voor een duurzame oever. De voorbereidingen zijn daarvoor in volle gang.

Wat heeft het tot nu toe gekost in 2023 en wat gaat het nog kosten?

2023 kenmerkt zich als voorbereidingsjaar. Van de beschikbare middelen van € 150.000,- in 2023 (AV 23 november 2023)), wordt een deel aangewend in het kader van een goede voorbereiding. Er is nog geen beeld van de daadwerkelijke uitputting van het budget.

3.3 STAND VAN ZAKEN INVESTERINGEN 2023 VOLDOENDE EN GEZOND WATER

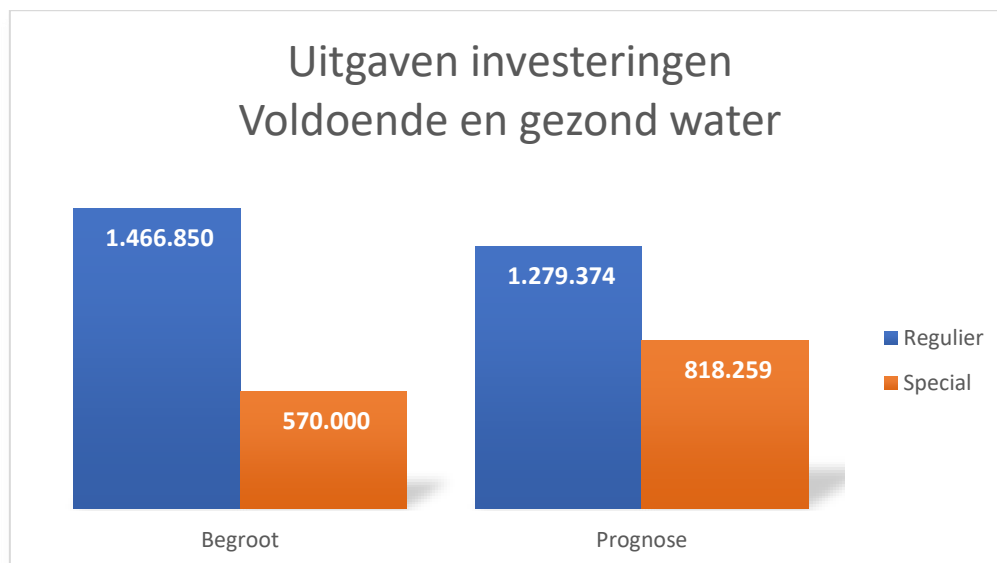
Stand van zaken investeringen 2023

In de Begroting & Meerjarenraming 2023-2026 is opgenomen dat er in 2023 zeven investeringen starten. Inmiddels zijn er zes investeringen gestart en is er één investering vervallen (Maatregelen watersysteem bodemdalingsgebied zuidwest Emmeloord).

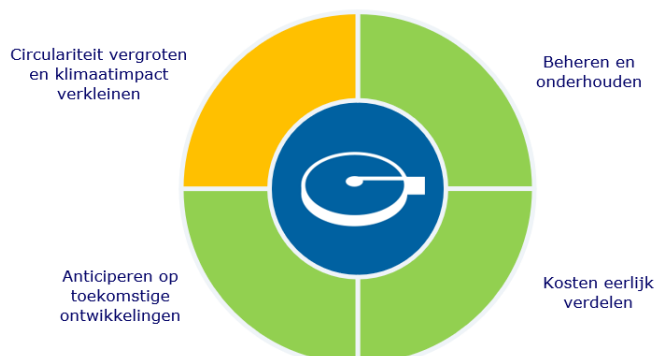
Investerings B&MR jaarschijf 2023	Te starten in 2023	Gestart	Nog te starten	Vervallen
Regulier	6	6	0	0
Special	1	0	0	1
Totaal	7	6	0	1

Geplande investeringsuitgaven 2023

In onderstaande staafdiagrammen is de financiële omvang van de lopende en geplande (te starten) investeringen te zien, gesplitst naar reguliere en speciale investeringen. Het gaat hier om de geprognosticeerde uitgaven per type investering (Prognose) in relatie tot de begrote uitgaven ten tijde van de vaststelling van de Begroting & Meerjarenraming (Begroot). De prognose voor de reguliere investeringen van het programma Voldoende en gezond water ligt lager dan de begroting. Enkele projecten zijn vertraagd. Hiervan verschuift de uitvoering van 2023 naar 2024. De aanleg van vispassages en de renovatie van gemaal Nulderpad daarentegen waren gepland in 2023 en worden volledig in 2023 uitgevoerd. De speciale investering 'Maatregelen watersysteem bodemdalingsgebied zuidwest Emmeloord' gaat niet door. De uitgaven voor speciale investeringen zijn in 2023 hoger. Dit komt vooral door het investeringsproject Vissering die in 2022 is vertraagd en in 2023 is afgerond.

4. Programma Schoon, gezuiverd water

Beheren en onderhouden

Het beheer en onderhoud van onze assets vraagt blijvend aandacht om de waarde van onze (strategische) assets en doelstellingen te realiseren. Zo wordt bijvoorbeeld dit jaar een transportleiding in-line geïnspecteerd op Urk, transportleidingen gereinigd in Zeewolde, twee rioolgemalen in Zeewolde zijn gerenoveerd en vinden renovatie werkzaamheden plaats op de AWZI Lelystad aan de beluchting en nabezinktanks. Op de AWZI Tollebeek is bij een inspectie geconstateerd dat 2 van de 3 slibretourvijsels slijtage vertonen. Vervanging en renovatie vindt dit jaar plaats. Op de Ephyra van Tollebeek is biogaslekage ontstaan bij een menger en direct gedicht. Er wordt gewerkt aan een definitieve (technische) oplossing.

Diverse ruimtelijke ontwikkelingen, zoals woningbouw, hebben hun impact op onze assets en daarop anticiperen we. Afstemming, overleg en afspraken over effecten van deze ontwikkelingen op onze assets wordt besproken met de gemeenten. Zeer zorgwekkende stoffen en het behoud van de waterkwaliteit in algemene zin vraagt alertheid, continue aandacht en onderzoek om de juiste maatregelen te kunnen nemen. Als gevolg van de opgelegde sancties in relatie tot de oorlog in Oekraïne zien we dat er een grondstoffentekort kan ontstaan bij de chemicaliënleveranciers. Prijsverhogingen kunnen hierop volgen en de beschikbaarheid van chemicaliën staan onder druk. Nauwlettend zullen we de ontwikkelingen monitoren en daarop tijdig anticiperen.

Kosten eerlijk verdelen

Begin van het jaar is de Algemene Vergadering met een technische briefing geïnformeerd over de stand van zaken en de resultaten van het programma Discrepantie. Discrepantie is in 2021 gedaald naar 19%. Dit is het meest actuele cijfer omdat GBLT tot 3 jaar terug nog wijzigingen kan aanbrengen in de aanslagen. Op basis van voorlopige aanslagen wordt de ontwikkeling van de discrepantie gevolgd. Dat is input voor het gesprek met GBLT en Omgevingsdienst.

Om de samenwerking met onder andere GBLT en Omgevingsdienst te verbeteren is een verkenning uitgevoerd naar de geconstateerde verbeterpunten. Deze worden halfjaarlijks besproken op verschillende niveaus in beide organisaties.

In het bestuursakkoord dat met de gemeente Urk is afgesloten over het transportsysteem zijn ook nadere afspraken gemaakt om meer grip te krijgen op de discrepantie. De acties die beschreven staan in het bestuursakkoord worden in de tweede helft van 2023 opgepakt door de gemeente en Omgevingsdienst.

Anticiperen op toekomstige ontwikkelingen

Met alle gemeenten zijn gesprekken gestart over het transportsysteem en gaat het over de aanpassingen in het afvalwatersysteem in de huidige situatie en over de toekomstige ontwikkelingen. Een belangrijk onderwerp hierin is de ambities ten aanzien van woningbouw in het kader van 'Samen maken we Flevoland' en welke planning daarvoor wordt aangehouden. Daarnaast is aandacht voor zaken als discrepantie, omgaan met hemelwater en bedrijfsafvalwater. Voor Almere geldt dat de gesprekken moeten leiden tot bestuurlijke afspraken zoals in Urk is gebeurd in het bestuursakkoord.

De tijdelijke decentrale Oosterwold wordt in november 2023 in bedrijf genomen en dat is later dan gepland (1 juli). De vertraging ontstond door onzekerheid over uiteindelijke locatie, vergunningstraject

en elektriciteitsaansluiting. Met betrekking tot het subsidietraject is van belang dat de financiële afhandeling voor 31 december is afgerond.

Voor de regio Zeewolde-Oosterwold-Almere zal een studie starten om voor dit hele gebied scenario's te ontwikkelen om het afvalwater nu en in de toekomst te kunnen verwerken. Dit ook in relatie tot de forse opgave voor woningbouw in ons beheergebied.

Circulariteit vergroten en klimaatimpact verkleinen

De Unie van Waterschappen stelde de strategische visie 'Op weg naar klimaatneutraliteit' op als richtinggevend kader. Hierin staat onder andere dat de waterschappen streven naar het opwerken van 75 procent van al het biogas naar aardgas in 2030.

In het project AWZI Almere fit for the future wordt met de doelstellingen van deze visie al rekening gehouden. Daar is het uitgangspunt groengas en groene CO₂. In de Algemene Vergadering van 7 maart 2023 is gekozen voor een stapsgewijze aanpak om biogas om te zetten naar groen gas. Dat betekent dat naast groen gas voor Almere fit for the future ook voor AWZI Tollebeek wordt ingezet op realisatie van groengas uiterlijk 2030. Nu wordt daar het biogas omgezet naar elektriciteit en warmte. Voor AWZI Dronten bleek de afweging op dit moment niet positief en is in de Algemene Vergadering van 7 maart 2023 besloten de afgeschreven WKK te vervangen en vooralsnog niet te kiezen voor groen gas.

Via Waterlab Flevoland en Circulair is en wordt gewerkt aan een zoektocht naar circulaire ontwikkelingen. In een eerdere subsidieaanvraag voor het Nationaal Groeifonds zijn zowel enkele projecten voor onze zuiveringen opgenomen als voor een doorontwikkeling van het Waterlab Circulair. We zijn op dit moment actief met het uitwerken van de projecten passend binnen het toegekende budget vanuit het Nationaal groeifonds. Dan gaat het over full scale toepassen van het DEXfilter voor de AWZI Lelystad (dit jaar in een pilot onderzocht) en Biophree voor vergaande fosfaatverwijdering.

Als gevolg van netcongestie loopt het terugwinnen en afzetten van cellulose (circulariteit) op Zeewolde vertraging op. Ook is op dit moment onzeker of andere maatregelen, zoals plaatsen van een warmtepomp voor verwarming bedrijfsgebouw op de AWZI uitvoerbaar zijn. De impact van netcongestie op onze andere AWZI's wordt momenteel in beeld gebracht in relatie tot onze ambities.

4.1 OVERZICHT VOORTGANG MAATREGELEN PROGRAMMA SCHOON, GEZUIVERD WATER

Hieronder staan de maatregelen per tactisch doel. De maatregelen uit dit programma komen uit het vastgestelde Waterbeheerprogramma 2022-2027 (Algemene Vergadering 5 juli 2022). Ter vergelijking worden ook de symbolen van de Bestuursrapportage 2022 gepresenteerd.

Maatregelen Beheren en onderhouden	2023	2022
Beheren en onderhouden van bestaande installaties, zuiveringen en rioolgemaal (doorlopend).		
Uitvoeren van herstelwerkzaamheden aan bestaande persleidingen op basis van slimme inspecties (doorlopend)		
Maatregelen Kosten eerlijk verdelen	2023	2022
Uitvoeren van metingen en extra monitoring in gebieden met de hoogste discrepantie (doorlopend).		
Versterken van de externe samenwerking met de belastinginver (GBLT), de Omgevingsdienst en de gemeenten (doorlopend).		
Communiceren over de acties die we gaan ondernemen om de discrepantie terug te brengen en het gesprek aangaan met provincie, gemeenten en bedrijfsmatige lozers in ons beheergebied (doorlopend).		
<i>Toelichting: de verbetering in de samenwerking loopt nog, zoals hierboven toegelicht zijn de verbeterpunten in beeld en worden deze verder opgepakt. Op dit moment nog oranje.</i>		
Maatregelen Anticiperen op toekomstige ontwikkelingen	2023	2022
Opstellen van afvalwaterprognoses en vastleggen afspraken in bestuursovereenkomsten samen met gemeenten (uiterlijk 2027).		
Uitbreiden van onze transportsystemen om te voldoen aan de verwachte capaciteitsvraag door toename woningen/bedrijven (doorlopend), bijvoorbeeld de aanleg van transportleiding Oosterwold (2026).		
Vergroten van de capaciteit van de AWZI's Almere, Zeewolde, Dronten en Tollebeek (2025), bijvoorbeeld door renovatie en realiseren voorbezinktank in Almere.		
Realiseren van nazuivering van microverontreiniging en medicijnresten op AWZI Almere (2025).		
Bepalen van een vervolgaanpak voor het verwijderen van microverontreinigingen en medicijnresten voor de overige AWZI's (2027).		
Diverse pilotonderzoeken om te kunnen blijven voldoen aan de KRW voor wat betreft de effluentkwaliteit van de AWZI's.		
Maatregelen Circulariteit vergroten en klimaatimpact verkleinen	2023	2022
Nemen van maatregelen om de circulariteit te vergroten, o.a. door het zuiveringsproces te optimaliseren, grondstoffen terug te winnen (fosfaat, cellulose) op de zuivering en bij de eindverwerking van het slib; bijvoorbeeld bouwen fijnzeefinstallatie om cellulose terug te winnen (2024; deze maatregel wordt gecombineerd uitgevoerd met maatregel 'vergroten van de capaciteit van de AWZI Zeewolde').		
<i>Toelichting: als gevolg van congestie op het elektriciteitsnet is de uitvoering van maatregelen onzeker. Voor Zeewolde gaat bouw fijnzeef door, maar is opwerking cellulose onzeker.</i>		
In 2023 ontvangt de Algemene Vergadering een voorstel voor Almere Fit for the Future (toekomstbestendigheid van AWZI Almere). In dit voorstel zullen ook een aantal klimaatmaatregelen worden meegenomen. [aangepast in 2023]		

Werken aan nieuwe sanitatieconcepten samen met bedrijven, overheden en het drinkwaterbedrijf (doorlopend), bijvoorbeeld het Waterlab.¹

4.2 VOORTGANG SPECIALE PROJECTEN SCHOON, GEZUIVERD WATER

Speciale investering	Programma	Financieel	Planning
AWZI Almere fit for the future	Schoon, gezuiverd water	1,65 miljoen (voorbereidingskrediet)	2021-2025
Onderzoeksfase	x Ontwerp/planfase	Uitvoeringsfase	Nazorgfase
			Afgerond
Kaders / doelstellingen: Verder uitwerken van de aanpassing van de AWZI Almere, gericht op: • Vergroten capaciteit AWZI Almere; • 20% <u>slibreductie</u> in 2030 ten opzichte van 2018; • Productie van duurzame energie door het opwerken van biogas naar groen gas met CO₂-terugwinning en het winnen van struviet als grondstof. • Schoner oppervlaktewater, verwijdering van microverontreinigingen; • In kaart brengen aanpak van een klimaatneutrale AWZI Almere als bijdrage in ZZL klimaatneutraal in 2050. • Bijdrage in CO₂ reductie van 55% in 2030 t.o.v. 1990. • Behouden/vergroten van biodiversiteit. Vanuit de eerder vastgestelde Beleidskaders: • Waterbeheerprogramma, • Energiestrategie; • Klimaataanpak; • Integrale Aanpak Afvalwaterketen Zuiderzeeland (actualisatie 2023). is een aanpak vastgesteld voor het project Almere Fit for the Future: Om het zuiveringsslib op een robuuste manier te kunnen blijven verwerken is een groot deel van de sliblijn aan vervanging toe. Om het groeiend aanbod van afvalwater in de toekomst te kunnen blijven verwerken moet de capaciteit van de AWZI, inclusief de sliblijn, worden vergroot. Aangezien zowel slib vanuit Almere als onder andere Zeewolde hier verwerkt kan worden moet de sliblijn vergroot worden. Ook is het wenselijk om maatregelen op de AWZI's toe te passen voor het verwijderen van microverontreinigingen uit het afvalwater. Toelichting voortgang 2023 Zowel het voorontwerp als het definitief ontwerp zijn in 2023 afgerond. Het bestek en de besteksraming zijn in augustus 2023 afgerond. Het voorstel wordt voor oktober geagendeerd als Beeldvormend, Opiniërend in december en zal besluitvorming plaatsvinden in februari 2024. Hierna wordt de aanbesteding van de uitvoeringsfase gestart. Voor het thema klimaatneutraliteit wordt een aanvullende studie uitgevoerd. Over eventuele maatregelen om de AWZI geheel klimaatneutraal uit te voeren wordt een apart bestuursbesluit gemaakt.			

¹ Voorheen werd de Ultieme Waterfabriek als voorbeeld genoemd in deze maatregel. Dit voorbeeld is weggehaald vanwege het feit dat het waterschap hier vanwege prioritering en onvoldoende draagvlak bij (essentiële) samenwerkingspartners niet meer actief aan zal bijdragen.

Speciale investering	Programma	Financieel		Planning
Aanpassing AWZI Zeewolde	Schoon, gezuiverd water	€ 2.600.000 (uitvoeringskrediet)		2021-2023
Onderzoeksfase	Ontwerp/planfase	x Uitvoeringsfase	Nazorgfase	Afgerond
Kaders / doelstellingen: Verder uitwerken van de aanpassing van de AWZI Zeewolde, gericht op: - Vergroting van de capaciteit van de AWZI met 10%-15% - Terugwinnen van cellulose en daarmee een bijdrage leveren aan circulariteit - In kaart brengen aanpak voor een klimaatneutrale AWZI Zeewolde				
Toelichting voortgang 2023 De Algemene Vergadering stemde op 20 december 2022 in met het uitvoeringskrediet voor vergroting van de capaciteit en het terugwinnen en opwerken van de cellulose. Het project wordt in twee fases uitgevoerd: eerst de bouw van de fijnzeef en als de cellulose kan worden afgezet als grondstof (einde afval status) de celluloseopwerking. Onderzoek in samenwerking met de afnemer wees uit dat de cellulose kan worden ingezet voor papier- en of kartonproductie. Daar staat het licht op groen. Uitvoering van de eerste fase: de bouw van de fijnzeef (ook als klimaatmaatregel) is vertraagd als gevolg van netcongestie en onvoldoende beschikbaarheid van elektriciteit (vermogen). Na analyse van de situatie en het treffen van enkele maatregelen is het mogelijk de eerste fase wel te realiseren en in bedrijf te nemen. Dit is nu opgestart. Maar dat geldt niet voor de gehele installatie met opwerking van de cellulose, daarvoor moet meer vermogen beschikbaar komen. In overleg met de gemeente Zeewolde en de netbeheerder wordt gezocht naar een oplossing.				

4.3 STAND VAN ZAKEN INVESTERINGEN 2023 SCHOON, GEZUIVERD WATER

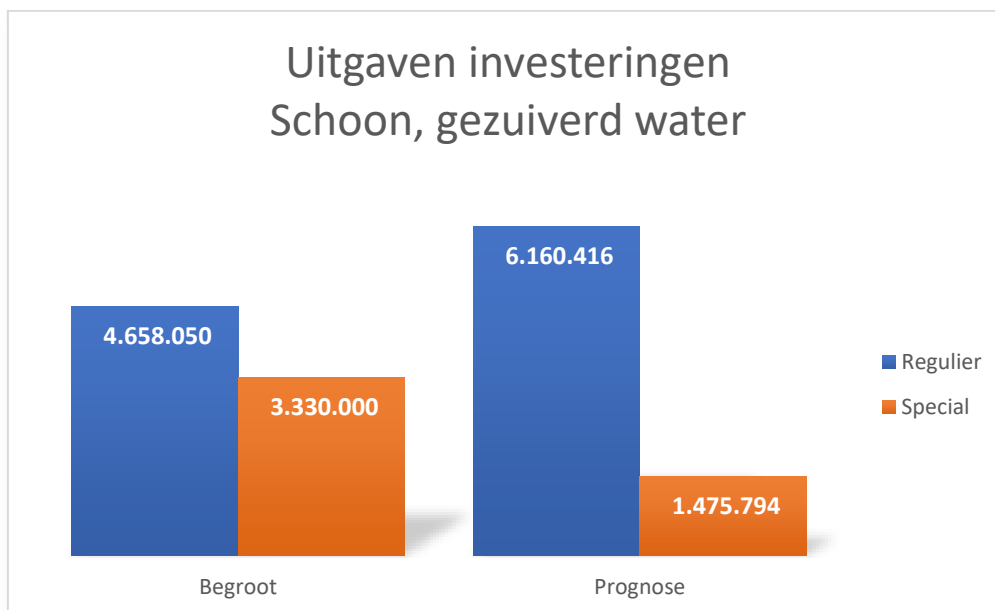
Stand van zaken investeringen 2023

In de Begroting & Meerjarenraming 2023-2026 is opgenomen dat er in 2023 twaalf investeringen starten. Inmiddels zijn er negen investeringen gestart. Er gaat nog één investering starten in 2023, namelijk de renovatie van het rioolgemaal De Gondel en er zijn twee investeringen uitgesteld naar 2024. Het betreft hier Renovatie Rioolgemaal Slingerweg (door de gebiedsontwikkeling) en Rioolgemaal Tollebeek.

Investerings B&MR jaarschijf 2023	Te starten in 2023	Gestart	Nog te starten	Uitgesteld
Regulier	11	8	1	2
Special	1	1	0	0
Totaal	12	9	1	2

Geplande investeringsuitgaven 2023

In onderstaande staafdiagrammen is de financiële omvang van de lopende en geplande (te starten) investeringen te zien, gesplitst naar reguliere en speciale investeringen. Het gaat hier om de geprognosticeerde uitgaven per type investering (Prognose) in relatie tot de begrote uitgaven ten tijde van de vaststelling van de Begroting & Meerjarenraming (Begroot). De prognose voor de reguliere investeringen van het programma Schoon, gezuiverd water ligt hoger dan de begroting. Voor een groot deel wordt dit veroorzaakt door enkele projecten die door diverse oorzaken in 2022 zijn vertraagd en in 2023 worden uitgevoerd. Daarnaast loopt het project beluchting en compressor op AWZI Lelystad sneller dan vooraf werd verwacht en worden veel werkzaamheden al in 2023 uitgevoerd. Dit geldt ook voor de renovatiewerkzaamheden van de rioolgemaal Parkwijk en Poortmolenstraat in Almere. Daarentegen zijn er ook enkele projecten door diverse oorzaken vertraagd, zoals de renovatie van de slibvergister op AWZI Dronten. Hiervan verschuift de uitvoering van 2023 naar 2024. De speciale investering Capaciteitsuitbreiding AWZI Zeewolde is vertraagd. De uitgaven voor speciale investeringen zijn daardoor in 2023 lager.

5. Programma Financiën, organisatie en informatie

Financiën

Ons waterschap heeft in 2023 te maken met forse kostenstijgingen. Voorafgaand aan het begrotingsjaar werd door het Centraal Planbureau uitgegaan van een inflatie van 4 procent. In de werkelijkheid, zowel op basis van CBS-gegevens als op basis van de werkelijke kosten van het waterschap, blijken de prijsontwikkelingen hoger uit te komen dan vooraf geschat. Breed is een kostenstijging zichtbaar: energielasten (netwerk-, gas-, en elektriciteitskosten), beheer- en onderhoud van het watersysteem, slibeindverwerking, chemicaliën, beheer en onderhoud van de zuivering en ICT. In september stemde de Algemene Vergadering in met een begrotingswijziging voor de inflatiekosten. Om de lastenontwikkeling nog enigszins binnen de perken te houden wordt er - nog meer dan we voorheen al deden - kritisch gekeken of uitgaven noodzakelijk zijn. De verwachting is dat macro-economische onzekerheden aanhouden. In het lopende begrotingsproces wordt hier zo goed mogelijk rekening mee gehouden.

Samen met een werkgroep vanuit de Algemene Vergadering is de opzet van de P&C-cyclus van het waterschap geëvalueerd en behandeld in de vergadering van 14 februari 2023. De Algemene Vergadering was erg tevreden met de nieuwe opzet. De opzet van de P&C-cyclus voldoet goed aan het doel en werkt in de praktijk zoals beoogd.

Na een aanbestedingsprocedure is in december 2022 jaar de nieuwe accountant benoemd door de Algemene Vergadering. Voor een periode van twee jaar (met een optie van nog tweemaal twee jaar). Vanaf het boekjaar 2023 zorgt accountant Crowe Foederer voor de controle van de jaarrekening en de verklaring over de betrouwbaarheid en rechtmatigheid. De interimcontrole startte in september 2023.

Begin april 2023 is er een dertigjarige geldlening afgesloten van € 10 miljoen tegen een rentepercentage van 3,035%. De verwachting is dat deze lening de totale financieringsbehoefte van dit jaar dekt. Het waterschap voldoet aan de schuldennorm (schulden- en reservebeleid, Algemene Vergadering december 2022).

Informatie

De inhoud van de doelstellingen van de Informatiestrategie 2021-2025 krijgt steeds meer vorm. Er wordt gewerkt aan de drie pijlers: we investeren in een solide huis, we investeren in een veilige basis en we zetten in op een gezonde ambitie. Via de diverse realisatiekanalen leveren we concrete producten en werken we verder aan de implementatie van wetgeving, digitale dienstverlening, informatieveiligheid - privacy & ethiek, solide infrastructuur en informatie op orde en datagericht werken. We zijn nu bezig met de afronding van fase 1 (eind 2023) en de voorbereiding van fase 2 (2024-2025).

Enkele concrete resultaten in het lopende jaar: 0-meting digitale vaardigheden ingevuld door 89 procent van de medewerkers; borging in processen van de activiteiten van informatiebeveiliging en privacy; betere inbedding kwaliteitssysteem in sturing van de organisatie; uitkomst self-assessment voor informatieveiligheid en privacy conform doelstelling, in voorbereiding op de externe audit later dit jaar; inrichten dienstverleningsorganisatie in combinatie met zaakstelsel, e-formulieren, authenticatiediensten en procesaanpassingen om aan wetgeving te voldoen. In een Aanwijzingsbesluit

elektronische kanalen legden we vast op welke manier inwoners van het beheergebied en andere belanghebbenden elektronische berichten aan ons kunnen sturen.

Daarnaast wordt er nog gewerkt aan de doorontwikkeling van het zaakstelsel, het optimaliseren van de externe dienstverlening, diverse informatieveiligheidsmaatregelen (inclusief informatiebewustzijn) en de uitrol van een betere beheersbaarheid en veiligere telefoons. Om tot een solide informatiestructuur te komen zijn we bezig met de laatste stappen in de ontvlechting van WDO en een deel van de technische infrastructuur door de markt te laten verzorgen (outsourcen). De Algemene Vergadering ontvangt hiervoor in oktober een voorstel.

Verplichtingen en vragen vanuit Wet Open Overheid nemen toe

In lijn van de WOO-verplichtingen zijn we gestart met het actief openbaar maken van de agenda van het college van Dijkgraaf en Heemraden. Het aantal WOO-verzoeken neemt toe en dit vraagt veel inspanning van dienstverlening, juridische zaken en informatie.

In de tweede fase zullen we wetgeving op gerelateerde gebieden als kunstmatige intelligentie, databeheer, cybersecurity en digitale identiteiten verder inregelen. Deze wetten hebben naast gevolgen voor de informatievoorziening (en vooral op beveiliging en privacy en openbaarheid van informatie) ook impact op de interne en externe communicatie, op organisatie en bestuur, op toezicht en handhaving, op werkprocessen en werkwijzen binnen de organisatie.

In deze digitale transformatie blijven we bewust keuzes maken, waarbij we de bedoeling van de wetgeving vooropstellen en bij het tempo en de volgorde van activiteiten rekening houden met de draagkracht en (beperkingen aan) inzetbaarheid van de eigen organisatie en leveranciers.

Nieuwe financiële oplossing (Unit4-ERP) in gebruik genomen, maar is duurder dan begroot

In januari is na een implementatieperiode van ruim anderhalf jaar de nieuwe financiële oplossing Unit4-ERP in gebruik genomen. Deze omvat zowel de financiële administratie, inkoopadministratie, projectenadministratie, urenadministratie en een module begroten en prognosticeren. Door de volledige integratie van de inkoop in dit nieuwe systeem wordt de rechtmatigheid van alle operationele inkoop geborgd. Hiermee is een van de belangrijkste opmerkingen in het accountantsverslag opgelost. De implementatie is anders verlopen dan we hadden gepland. In de voorbereiding van de implementatie was zorgvuldig uitgewerkt wat hiervoor nodig was. Het waterschap is niet de eerste overheidsgebruiker, we zijn echter wel het eerste waterschap dat deze softwareversie implementeerde. Tijdens de implementatie hebben we te maken gekregen met kinderziekten van de software en krapte in de arbeidsmarkt van software-consultants. Vanwege het belang van een 100 procent betrouwbare administratie is de 'go live' datum met 6 maanden uitgesteld naar januari 2023 en is het project geknipt. In 2023 is de implementatie vervolgd met de verdere inrichting van de financiële oplossing, waaronder het bouwen van een groot aantal rapportages en verdere procesinrichting. De implementatie van een dergelijk systeem vergt veel van de organisatie, vooral wanneer dit naast het reguliere werk moet worden vormgegeven en de periode waarover dit loopt lang is. Concreet betekent het naast veel inzet van eigen medewerkers van financiële administratie en – adviseurs een verlenging van de inhuur projectleiding, functioneel beheerders en consultants. Deze extra kosten voor inhuur waren niet begroot en lopen hiermee financieel uit de pas.

Organisatie & Personeel

2023 laat zien dat wij als organisatie een goede vorm hebben gevonden voor de manier waarop wij tijd- en plaatsbewust werken. De arbeidsmarktsituatie stelt ons echter voor de nodige uitdagingen. We slagen er met heel veel inspanning en energie in een groot deel van de vacatures in te vullen. Maar vacatures staan gemiddeld wel langer open. Dit heeft een forse (nadelige) impact op de werkdruk van de medewerkers. We trachten door prioriteren binnen onze taken en opdrachten dit te beperken, maar dat is niet overal even goed mogelijk.

Ondanks het feit dat we een goede CAO hebben is deze voor sommige specialistische functies minder concurrerend waardoor we niet de gewenste kwalitatief hoogwaardige potentiële werknemers aan ons kunnen binden. Binnen Waterkracht wordt nagedacht over structurele creatieve oplossingen. Dit staat nog in de kinderschoenen, maar te denken valt aan een gezamenlijk programma voor high potentials en het aanbieden van bijvoorbeeld ontwikkelprogramma's voor afgestudeerden en zij-instromers.

Organisatieontwikkeling in onze organisatie is gericht op het zijn van een wendbare organisatie en dit te blijven. Er is inmiddels gestart met het invulling geven aan een meerjarig ontwikkelspoor op het gebied van cultuur, leiderschap, kennis en vaardigheden.

5.1 OVERZICHT VOORTGANG MAATREGELEN PROGRAMMA FINANCIËN, ORGANISATIE EN INFORMATIE

Hieronder staan de maatregelen per onderdeel. De maatregelen uit dit programma komen uit de vastgestelde Begroting 2023 & Meerjarenraming 2024-2027 (Algemene Vergadering 23 november 2022). Ter vergelijking worden ook de symbolen van de Bestuursrapportage 2022 gepresenteerd.

Maatregelen Financiën	2023	2022
Uiterlijk begin 2023 wordt het reserve- en schuldenbeleid van Waterschap Zuiderzeeland geëvalueerd en indien nodig herzien.	✓	☹
Het waterschap evalueert het financieel beleidskader en past deze waar nodig aan om ook op lange termijn de financiële positie op orde te houden (doorlopend).	😊	😊

Maatregelen Informatie	2023	2022
In de periode tot (en met) 2023 werken we aan de realisatie van een solide informatiehuis die de digitaliseringsopgaven adequaat kan blijven ondersteunen.	😊	😊
We werken verder aan informatieveiligheid en privacy, zodat iedereen binnen het waterschap bewust en alert handelt conform de landelijke normen en wetgeving.	😊	😊
De digitale dienstverlening van ons waterschap wordt voortdurend aangepast om minimaal te blijven voldoen aan de wet- en regelgeving voor de digitale overheid, waarbij we streven naar digitaal en persoonlijk waar mogelijk en nuttig.	😊	☹
In 2023 werken we verder aan een nieuwe solide basis voor financieel/ondersteunende processen met gedigitaliseerde, transparante processen en systemen. [maatregel is aangepast in 2023] <i>Toelichting: Invoering van de financiële oplossing blijft een zorgpunt. Goede nieuws is dat we met de oplossing onze bedrijfsvoering kunnen ondersteunen en de financiële gegevens in de oplossing betrouwbaar zijn. Minder goed is dat de nieuwe techniek kinderziektes vertoont en de ondersteuning door de leverancier te beperkt blijft. Hierdoor blijft de focus liggen op de techniek en is er te weinig ruimte voor gebruikersondersteuning en invoeren van nog geplande optimalisaties. Een en ander trekt een zware wissel op zowel projectorganisatie en als de gebruikers in de organisatie.</i> <i>Nieuwe maatregel: We werken verder aan een nieuwe solide basis voor financieel/ondersteunende processen met gedigitaliseerde, transparante processen en systemen</i>	☹	☹
We investeren de komende jaren zodanig in ons datalandschap, kennistechnologie en de organisatie, zodat we uiterlijk in 2025 mensgedreven en datagericht werken als middel inzetten bij enkele digitale ontwikkelingen om primaire en dienstverleningsprocessen te verbeteren.	😊	😊

Maatregelen Organisatie en personeel	2023	2022
Uitwerken van de actuele HR beleidspunten uit de cao-afspraken.	😊	☹
Jaarlijks evalueren en indien nodig aanpassen van het opleidingsaanbod van de ZZL Academie, om de vakbekwaamheid en duurzame inzetbaarheid van onze medewerkers te faciliteren.	😊	😊
Extra inzet op het realiseren van participatiebanen binnen het waterschap en voldoen aan ons doel voor 1 januari 2024. [nieuw in 2023] <i>Toelichting: de realisatie van de gestelde doelen staat enigszins onder druk. De dagelijkse praktijk laat zien dat het vinden en matchen van geschikte medewerkers voor het invullen van participatiebanen weerbarstig is. Er wordt extra energie gestoken in het realiseren van ons doel. We hebben ook een aantal medewerkers met afstand tot de arbeidsmarkt een functie aangeboden die niet formeel meetellen in de norm maar wel passen bij de bedoeling van de wet.</i>	☹	—

5.2 STAND VAN ZAKEN INVESTERINGEN 2023 FINANCIËN, ORGANISATIE EN INFORMATIE

Stand van zaken investeringen 2023

In de Begroting & Meerjarenraming 2023-2026 is opgenomen dat er in 2023 vijf investering gaan starten. Er zijn er in totaal twee gestart. Eén investering is uitgesteld en twee investeringen zijn vervallen. De uitgestelde investering betreft Technische installaties Larserbos. Deze investering is uitgesteld, omdat deze gekoppeld wordt aan de investering Renovatie kantoor Larserbos waar de AV in september een voorstel van heeft ontvangen (voor uitvoering in 2024). De twee vervallen investeringen betreffen implementatie van SaaS (Software as a Service). Door een wijziging in de interpretatie van de verslagleggingsregels rondom implementatie van SaaS heeft de AV in 2023 ingestemd met een begrotingswijziging om alle SaaS investeringen om te zetten naar exploitatiegelden. Gekoppeld daaraan zijn deze twee investeringen die in 2023 zouden starten ook omgezet naar exploitatieprojecten.

Investerings B&MR jaarschijf 2023	Te starten in 2023	Gestart	Nog te starten	Uitgesteld/ Vervallen
Regulier	5	2	0	3
Special	0	0	0	0
Totaal	5	2	0	3

Geplande investeringsuitgaven 2023

In onderstaande staafdiagrammen is de financiële omvang van de lopende en geplande investeringen te zien. Het gaat hier om de geprognosticeerde uitgaven (Prognose) in relatie tot de begrote uitgaven ten tijde van de vaststelling van de Begroting & Meerjarenraming (Begroot). Het betreft hier alleen reguliere investeringen, er zijn geen speciale investeringen gepland in 2023. De relatief lage stand van de prognose ontstaat doordat veel van de geplande uitgaven uit SaaS implementatie bestonden. Deze zijn inmiddels overgegaan naar de exploitatie. Ook de uitgestelde investering Technische installaties Larserbos zorgt ervoor dat de geprognosticeerde uitgaven lager ligt dan de geplande uitgaven. De ophoging van het krediet Outsourcing infrastructuur, zoals besloten in de AV van oktober, heeft een verhogend effect op de uitgaven in 2023.

